

دسترسی به عروق همودیالیز (ایجاد فیستول)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

❖ شرح

وقتی کلیه‌های شما نارضا می‌شوند، همودیالیز یا تصفیه خون مصنوعی، مواد زائد و آب اضافی را از خون شما خارج می‌کند. قبل از اینکه همودیالیز انجام شود، باید بین خون موجود در رگ‌های شما با دستگاه همودیالیز ارتباط برقرار شود. راه‌های دسترسی عروقی اجازه می‌دهد تا خون شما از خلال لوله‌هایی نرم، به سمت دستگاه دیالیز حرکت کند تا در آنجا پس از عبور از صافی‌های خاص، تصفیه شده و به بدن شما بازگردد.

❖ راه‌های دسترسی عروق

سه نوع مختلف راه دسترسی عروقی برای انجام همودیالیز وجود دارد:

- ۱- فیستول
- ۲- گرافت
- ۳- کاتتر

پزشک در مورد محاسن و معایب هر کدام از این روش‌ها برای شما توضیح می‌دهد و حداقل ۶ ماه قبل از زمان شروع دیالیز، شما را به جراحی که در زمینه ایجاد راه دسترسی عروقی برای همودیالیز تخصص دارد، معرفی می‌کند. جراح وضعیت شما را ارزیابی و به شما کمک می‌کند تا بهترین راه دسترسی عروقی را انتخاب کنید.

❖ فیستول

بهترین راه دسترسی به عروق جهت انجام همودیالیز، فیستول می‌باشد؛ زیرا معمولاً بیشتر عمر می‌کند و مشکلاتی مانند تشکیل لخته و عفونت، کمتر در آن اتفاق می‌افتد. فیستول چندین ماه قبل از نیاز به شروع دیالیز

ایجاد می‌شود. در این مدت فیستول وقت کافی برای آماده شدن دارد.

❖ عوارض احتمالی

- ✓ عفونت
- ✓ تشکیل لخته یا ضعیف شدن جریان خون راه دسترسی
- ✓ خونریزی از راه فیستول
- ✓ کاهش جریان خون در دستی که فیستول دارد. علائم کاهش جریان خون عبارتند از: احساس کرخی، سردی یا ضعف در دست با انگشتان آبی رنگ یا ایجاد زخم در نوک انگشتان

❖ چگونگی ایجاد فیستول

برای ایجاد فیستول، یک جراحی کوچک مورد نیاز است. جراح با ایجاد ارتباط بین یک ورید یا سیاهرگ به جریان مجاور آن فیستول را در زیر پوست تشکیل می‌دهد. این کار باعث می‌شود عروق خونی بزرگی به وجود آیند که جریان خون در آنها سریع است. مچ دست یا آرنج بهترین محل برای ایجاد فیستول می‌باشد. فیستول سال‌های زیادی عمر می‌کند. معمولاً یک تا چهار ماه طول می‌کشد تا فیستول به اصطلاح "برسد" یا به اندازه کافی بزرگ شود.

❖ مزایای فیستول

- ✓ طول عمر آن زیاد است.
- ✓ مستعد عفونت نیست.
- ✓ زمانی که آماده می‌شود یا به اصطلاح می‌رسد، جریان خون بسیار خوبی فراهم می‌کند.
- ✓ احتمال لخته شدن و انسداد آن بسیار کم است.

✓ بعد از جراحی، زمانی که فیستول التیام پیدا کرد، می‌توانید حمام کنید.

❖ معایب فیستول

✓ بعد از جراحی به یک تا ۴ ماه زمان نیاز دارد، تا قابل استفاده شود.

✓ برای اتصال به دستگاه دیالیز لازم است به فیستول سوزن زده شود.

❖ مراقبت

✓ دست دارای فیستول را به طور مداوم بی‌حرکت نگه ندارید.

✓ ورزش‌هایی که موجب برجسته‌تر شدن و پرخونی فیستول می‌گردد مانند باز و بسته کردن دست با خمیر یا توپ قابل ارتجاع را با نظر پزشک انجام دهید.

✓ برش جراحی و محل فیستول را تمیز و خشک نگه دارید.

✓ تا چند روز پس از عمل اندام مربوطه بالاتر نگه‌داشته شود.

✓ تا ۱۴-۱۰ روز پس از جراحی از بلند کردن اجسام سنگین و انداختن کیف سنگین بر روی دوش خودداری کنید.

✓ از کنترل فشار خون، خون‌گیری و تزریق در اندام فیستول‌دار اجتناب نماید. اجازه ندهید که از دست شما خون‌گیری کنند یا دارویی در عروق دست شما تزریق کنند.

✓ روی دست فیستول‌دار ن خوابید.

✓ از بستن دستبند و ساعت و پوشیدن لباس تنگ خودداری نماید.

✓ از خوردن داروهای پایین آورنده فشار خون بدون مشورت با پزشک بپرهیزید.

✓ جهت اطمینان از باز بودن فیستول با قرار دادن انگشتان روی آن، عبور خون را به صورت لرزش کنترل کنید.

✓ اگر در محل فیستول، زخم، تورم، قرمزی یا گرمی مشاهده شد به پرسنل دیالیز اطلاع دهید. این علائم می‌تواند نشانگر عفونت باشد. تا زمان التیام زخم جراحی فیستول، می‌توانید دوش بگیرید ولی داخل وان و استخر نمی‌توانید بروید.

✓ موقع دوش گرفتن روی فیستول را بپوشانید. از پرسنل دیالیز در مورد روش تهیه این پوشش‌ها سوال کنید.

✓ محل فیستول را روزانه با صابون ضدباکتری بشویید. از تیم مراقبتی دیالیز خود بخواهید تا صابون خوبی به شما معرفی کنند.

✓ قبل از هر بار دیالیز محل فیستول را بشویید.

✓ محل فیستول را نخارانید. ناخن‌های شما می‌تواند منبع عفونت باشد.

✓ در طی دیالیز به سمت محل فیستول سرفه یا عطسه نکنید.

✓ اگر بعد از خارج کردن سوزن‌ها، خودتان روی فیستول را نگه داشته‌اید، یک دستکش تمیز بپوشید و از گاز تمیز استفاده کنید.

✓ برای توقف خونریزی، بعد از خارج کردن سوزن‌ها، روی محل فیستول به آرامی فشار وارد کنید. فقط جایی را که سوزن قرار داشته فشار دهید. هرگز بالای محلی که سوزن قرار داشته فشار وارد نکنید.

✓ اگر ارتعاش یا صدای فیستول شما از بین رفت یا متفاوت به نظر می‌رسید، پرسنل دیالیز را فوراً خبر کنید. این به این معنی است که فیستول خوب کار نمی‌کند.

✓ از پرسنل دیالیز بخواهید که در مورد روش پیشگیری از عفونت و حفظ عملکرد مناسب فیستول به شما آموزش دهند.

✓ در حین دیالیز و بعد از آن پانسمان فیستول حتماً تمیز و خشک باشد.

✓ هنگام اتصال یا جدا شدن از دستگاه دیالیز ماسک جراحی بزنید.

✓ در هنگام دیالیز از تکان دادن شدید دست دارای فیستول خودداری کنید زیرا موجب پاره شدن آن می‌گردد.

✓ محل جراحی فیستول را از نظر خونریزی کنترل کنید.

✓ در صورت خونریزی از فیستول به آرامی با یک گاز تمیز روی آن را فشار دهید تا خونریزی متوقف شود و اگر خونریزی بیشتر از ۲۰ دقیقه طول کشید به پزشک یا پرسنل دیالیز اطلاع دهید.

✓ وسیله مناسب برای پانسمان فیستول در منزل داشته باشید تا در صورت نیاز بتوانید پانسمان آن را تعویض کنید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ احساس تنگی نفس
- ✓ ایجاد علائمی شبیه آنفولانزا
- ✓ درجه حرارت بالای ۳۸ درجه و لرز
- ✓ احساس درد قرمزی، درد، تورم یا احساس گرمی در محل جراحی
- ✓ خونریزی از محل فیستول

“ارتباط با ما”

تلفن تماس: ۰۳۵۳-۳۱۲۲۲۳۰

ایتا: ۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

آدرس اینترنتی: rahnemoon.ssu.ac.ir